Jussi Tervola

27.10.2022

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Kuulemistilaisuus 28.10.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle ostovoiman vahvistamista vuonna 2023 koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (HE 236/2022 vp)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta lausua eräisiin etuuksiin tehtävistä, pääosin väliaikaisista korotuksista, sekä lääkekaton jäädyttämisestä. Esityksen päätavoite on turvata erityisesti pienituloisten lapsiperheiden maksukykyä korkean inflaation tilanteessa.

Kuluttajahinnat ovat nousseet tavallista nopeammin erityisesti vuoden 2022 ensimmäisellä puoliskolla. Hallitus on aiemmin reagoinut hintojen nousuun mm. ylimääräisellä kansaneläkeindeksin korotuksella elokuussa sekä erilaisilla energiatuilla.

Tiedetään, että lapsiperheiden toimeentulovaikeuksilla voi olla kauaskantoisia vaikutuksia lasten elämään. Tämän takia on perusteltua kohdistaa esitetyt toimet lapsiperheille, ja erityisesti yksinhuoltajille. Eri perhetyypeistä yhden vanhemman taloudet kokevat tutkimusten mukaan yleisimmin toimeentulovaikeuksia.

Ehdotetut muutokset kohdentuvat perustellusti erityisesti pienituloisille lapsiperheille työttömyysturvan sekä toimeentulotuen kautta. Samalla lapsiperheiden saamiin sairaus- ja vanhempainpäivärahoihin tai eläkkeisiin ei esitetä korotuksia. Muutosten arvioidaan hieman lisäävän toimeentulotukeen oikeutettujen lapsiperheiden määrään ja myös toimeentulotuen käyttöä. Toimeentulotuen roolia pidetään Suomessa yleisesti liian suurena ja sen kasvattaminen edelleen ei ole sosiaaliturvan kokonaisuuden kannalta järkevää, mutta väliaikaisten korotusten vaikutus on kuitenkin pieni.

Hintojen nousu huomioidaan sosiaaliturvalainsäädännössä automaattisilla indeksikorotuksilla. Esitetyt väliaikaiset korotukset toteutettaisiin samaan aikaan tavanomaisten indeksikorotusten kanssa. Asiaperusteet ylimääräisille korotuksille indeksikorotusten päälle jäävät esityksessä melko ohuiksi. Hintojen nousu näyttää laantuneen syksyllä 2022 ja valtiovarainministeriön ennuste hintojen noususta vuonna 2023 on maltillinen (3,2 %). Tosin yllätykset ovat hyvin mahdollisia epävarmassa tilanteessa. Jos nykyinen indeksitarkistussysteemi katsotaan riittämättömäksi, tarkoituksenmukaisempaa voisi olla muuttaa tarkistusta niin, että se tapahtuisi esimerkiksi kaksi kertaa vuodessa.

Jussi Tervola

27.10.2022

Esityksessä ehdotetaan myös yksityisen hoidon tuen hoitolisän enimmäismäärän pysyvää korotusta, jonka tarkoitus on parantaa yksityisen päivähoidon saatavuutta erityisesti pienituloisille perheille samalla, kun kunnallisen varhaiskasvatuksen maksuja alennetaan. Hoitolisä on tulovähenteinen lisä, joka tukee erityisesti pienituloisia perheitä. Muutos on kannatettava, koska on ollut viitteitä, ettei hoitolisä ole taannut valinnanvapautta tehokkaasti pienituloisille perheille, sillä sitä on saanut vain noin kymmenesosa yksityisen hoidon tuen saajista. Valinnanvapauteen vaikuttaa asiakasmaksun ohella tosin myös yksityisten palveluiden sijoittuminen sosioekonomisesti paremmin toimeentulevien asuinalueille sekä se, ettei tarjolla ole juurikaan yksityisesti tuotettua vuorohoitoa.

Pääjohtaja Markku Tervahauta

Osaston johtaja Mika Salminen